

Multinaționalele, obligate la transparență. Autoritățile europene vor să se asigure că acestea achită taxele potrivite în statele în care își desfășoară activitatea

Autor: Adrian Rus, Partener, Liderul Departamentului de Prețuri de Transfer, EY România

Comaniile vor fi obligate să declare în mod public locul unde își realizează profiturile și plătesc impozitul. Măsura a trecut zilele acestea de Consiliul Uniunii Europene și este o concretizare a unei propuneri de Directivă ce data din 2016, menită să crească transparența și să determine dacă multinaționalele achită taxele potrivite în fiecare jurisdicție unde își desfășoară activitatea. Și până acum acestea erau obligate să raporteze ce profituri realizează și unde, doar că, excepție făcând cele din SUA, declarațiile lor nu erau publice.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică arăta în august 2021, în cel mai recent studiu al său bazat pe datele furnizate chiar de către multinaționalele din 38 de jurisdicții, că încă există riscul realizării unor transferuri de profit către paradisuri fiscale și de micșorare a impozitelor plătite în țările unde își desfășoară efectiv activitatea. Există, așadar, un motiv în plus ca, până la presiunea declarațiilor publice, autoritățile fiscale să țintească prețurile de transfer pentru creșterea colectării de impozit pe profit, inclusiv în România.

Concret, măsura care a întrunit acordul Consiliului,

stabilește că toate multinaționalele sau companiile independente cu un venit total consolidat de peste 750 milioane de euro în fiecare dintre ultimele două exerciții financiare consecutive, indiferent dacă își au sediul în UE sau în afara acesteia (dar operează în UE), trebuie să dezvăluie în mod public informații privind impozitul pe profit plătit în diverse jurisdicții. Textual, propunerea de Directivă obligă la declararea impozitului pe profit plătit în fiecare stat membru sau într-o țară terță aflată într-o jurisdicție necooperantă. O astfel de raportare va avea loc prin intermediul unui formular comun al UE și în formate electronice care pot fi citite automat.

În vară, când această propunere a fost reactivată după cinci ani de stat la sertar, au existat voci critice, dintre care cea mai importantă se referea la scăparea din vedere a multinaționalelor cu afaceri mai mici de 750 de milioane de euro.

Oricum, propunerea de directivă se va întoarce în Parlamentul European pentru definitivare și este posibil să sufere acolo modificări.

Dar, odată adoptată, statele membre UE vor avea 18 luni pentru a transpune directiva în legislația națională, iar primul an financiar de raportare a informațiilor va fi cel ce începe la sau după un an după termenul de transpunere. Raportarea va avea loc în termen de 12 luni de la data bilanțului pentru anul financiar în discuție sau chiar mai repede, dacă statele membre vor alege o transpunere și un termen de raportare mai rapid.

De ce este nevoie de declarații publice? Pentru a pune presiune asupra multinaționalelor prin prisma agendei UE care are în top transparența fiscală. Chiar un oficial european acuza că, prin evitarea plății impozitului pe profit și planificare fiscală agresivă, marile companii multinaționale privează țările europene de peste 50 de miliarde de euro pe

an. Ori, mai ales în condițiile crizei economice declanșate de pandemie, orice sursă de venit trebuie exploatată cât mai bine de autorități.

Datele analizate de raportul OCDE sunt furnizate chiar de către multinaționalele din 38 de jurisdicții în cadrul unei acțiuni de transparență impusă de Organizație – raportarea țară cu țară (CbCR) – și vorbesc despre existența unor diferențe semnificative între locul raportării profiturilor și cel în care se desfășoară activitățile economice. Și asta se poate vedea, spre exemplu, din cifre și procente: jurisdicțiilor cu venituri medii și mari le corespunde o parte mai mare din totalul de angajați (32%, respectiv 38%), din activele corporale totale (respectiv 38% și 16%), precum și din profituri (34%, respectiv 13%). De cealaltă parte, în hub-urile de investiții, unde impozitele sunt la un nivel redus, multinaționalele raportează o parte relativ mare de profituri (26%), dar un număr mic de angajați (3%) și de active corporale deținute (14%). Cu alte cuvinte, aceste diferențe pot fi mărturii ale transferurilor de profituri în acele jurisdicții cu impozite pe profit mai mici și o erodare a bazei impozitelor plătite în țările unde își derulează efectiv activitatea.

Și veniturile per angajat tind să fie mai mari acolo unde cotele de impozit pe profit sunt zero, precum în hub-urile de investiții. Mediana valorilor de venituri per angajat în țările cu o cotă de zero impozit pe profit, spre exemplu, este aproape 2,6 milioane de dolari, comparativ cu doar 320.000 de dolari pentru jurisdicțiile unde cota de impozit pe profit este mai mică de 20% (cum este cazul României) sau chiar 285.000 de dolari pentru acele jurisdicții care taxează cu peste 20% impozitul pe profit. Desigur, aceste informații pot reflecta diferențe în intensitatea capitalurilor și în productivitatea muncii, dar ar putea fi, de asemenea, un indicator al erodării bazei de impunere și transferul profiturilor.

Ca medie, partea de venituri de la părți afiliate este mai mare pentru grupurile de companii din anumite jurisdicții, cum ar fi hub-urile de investiții – 40%. Și în acest caz, nivelurile înalte de venituri de la afiliați pot fi justificate din punct de vedere comercial, dar ele pot reprezenta, totodată, un factor preliminar de risc și ar putea fi o dovadă de planificare fiscală.

Și activitățile diferă în funcție de jurisdicții și de impozitele pe profit plătite. În hub-uri, de pildă, activitatea predominantă este cea de „deținere de acțiuni”, care include și alte instrumente de capital. O concentrație a companiilor de holding este un element de luat în calcul într-o analiză de risc și ar putea fi indicativ al unor structuri de planificare fiscală. Totuși, la fel ca veniturile de la părți afiliate, această observație poate fi legată de motive comerciale întemeiate.

Până la urmă, interpretarea datelor din raportări (CbCR) oferă, cum ziceam, posibilitatea evaluării unor potențiale riscuri asociate prețurilor de transfer. Informațiile analizate în acest raport OCDE, primul de când s-a lansat obligativitatea raportărilor țară cu țară, sunt aferente anului 2017, un an de creștere în majoritatea jurisdicțiilor. Însă, cu un 2020 anormal din punct de vedere economic, pandemia Covid-19 își va pune o amprentă de durată asupra modului în care grupurile de companii multinaționale operează, mai ales când vine vorba de forța de muncă virtuală, redefinirea modelelor de afaceri, în special în anumite industrii, sau de facilități guvernamentale acordate în multe jurisdicții.

Astfel, aceste schimbări, inclusiv înregistrarea de pierderi de către multe companii (multe dintre cele cu un profil funcțional și de risc limitat), vor avea un efect important asupra datelor CbCR ce vor prezenta unele ‘anomalii’ asociate pandemiei și vor afecta într-o anumită măsură capacitatea autorităților fiscale de a folosi datele CbCRs pentru

evaluarea riscurilor asociate prețurilor de transfer.

Oricum, în perioada următoare, în timp ce guvernele au în vedere acoperirea deficitelor bugetare care s-au adâncit în perioada pandemiei, este clar că autoritățile fiscale își vor concentra atenția asupra prețurilor de transfer pentru creșterea colectării de impozit pe profit.

O intensificare a controalelor de prețuri de transfer va conduce cu siguranță la o creștere a controverselor în materie, inclusiv asupra tranzacțiilor derulate de grupurile de companii pe perioada pandemiei și ulterior, ținând cont și de schimbările intervenite deseori în modelele de afaceri.

Și în România, strategia ANAF include între obiective prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. În acest sens, are în vedere și intensificarea acțiunilor de control în domeniul prețurilor de transfer, inclusiv prin gestionarea eficientă a informațiilor obținute ca urmare a utilizării instrumentelor de cooperare administrativă, precum CbCR. Astfel, este esențial ca grupurile de companii să fie pregătite să își susțină informațiile din rapoartele CbCR ca o primă linie de apărare în inspecțiile fiscale. În același timp, să aibă în vedere că, la un termen deloc îndepărtat, vor fi obligate să își facă publice informațiile fiscale.